

Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Державна наукова установа "Інститут модернізації змісту освіти"
Державна науково-педагогічна бібліотека імені В.О.Сухомлинського
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ПОЧАТКОВА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої Дню початкової освіти*

19 жовтня 2018 р.

Ніжин
2018

УДК 378:373.3](063)

П65

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М.Гоголя)
Протокол № 4 від 18.10.2018 року

Склад редколегії:

Коваленко Євгенія Іванівна - кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Сухомлинська Ольга Василівна - дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник сектору сухомлиністики відділу історії освіти ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського;

Дічек Наталія Петрівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділом історії та філософії освіти НАПН України;

Березівська Лариса Дмитрівна - доктор педагогічних наук, професор, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В.О.Сухомлинського;

Турчин Тамара Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Білоусова Надія Валентинівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Гордієнко Тетяна Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Дубровська Лариса Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої Дню початкової освіти, м. Ніжин, 19 жовтня 2018 р. / за заг. ред. Є. І. Коваленко, упоряд. Н. В. Білоусова. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 269 с.

У збірнику містяться матеріали наукових праць учених, вчителів загальноосвітніх та позашкільних закладів, студентів закладів вищої освіти, присвячені дослідженню актуальних проблем початкової освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів несе відповідальність автор.

УДК 378:373.3](063)

© Коваленко Є.І., Білоусова Н.В.,
укладання, 2018
© НДУ ім. М. Гоголя, 2018

ЗМІСТ

Авраменко К.Б. Становлення системи фахової підготовки вчителів початкової школи у вищих закладах освіти України (50-60 рр. ХХ століття).....	8
Андрієвський Б.М. Прогнозування розвитку початкової освіти як умова оптимізації її вдосконалення.....	10
Андрухова К.В. Формування пізнавальної активності молодших школярів у сучасній школі.....	12
Антонець Н.Б. Диференційований підхід в організації закладів нового типу в Україні: навчально-виховні комплекси (1991-2011).....	14
Андрійченко Т.О. Педагогічні умови формування соціальної активності учнів молодших класів на уроках природознавства.....	16
Артеменко Л.М. Форми краєзнавчої роботи, спрямовані на виховання почуття патріотизму у молодших школярів.....	18
Байдюк Л.М. Розвиток математичних здібностей молодших школярів: реалії та перспективи.....	21
Безносюк О.О. Підготовка вчителів початкової школи до викладання трудового навчання.....	23
Біліченко Т.М. Інновації в розробці навчально-методичних посібників з математики для початкової школи у творчості М.В. Богдановича (70 - 80-ті рр. ХХ ст.).....	25
Білоусова Н.В., Павлова А. М. Готовність учителя початкової школи до позакласної виховної роботи засобами естетичного виховання.....	27
Бондар І.В. Педагогічні умови формування самостійності учнів початкових класів.....	29
Бондаренко Г.Г. До питання про організаційні форми навчання у початковій малокомплектній школі.....	31
Бондаренко М.П. Особливості формування позитивної мотивації до навчання учнів початкової школи.....	33
Бородуха М.В. Розвиток творчих здібностей учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	35
Булавенко С.Д. Формування соціальної активності учнів початкових класів.....	37
Бутенко С.В. Психолого-педагогічна готовність дитини до школи.....	39
Бучка І.А. Сучасний стан дозвіллевої сфери в Україні: соціально-педагогічний аспект.....	41
Гавриленко Т.Л. Цілі, цінності та принципи початкової освіти в перше десятиліття незалежної України (1991-2001).....	43
Галета С.А. Шляхи вдосконалення дидактичної гри як засобу активізації пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках математики.....	45
Гліченко О.О. Діалогічні засади професійної підготовки вчителя початкової школи.....	47
Говорунова М.Р. Ключові компетентності учнів початкової школи - запорука успіху.....	50
Головей Ю.О. Сучасні підходи до визначення рівня сформованості почуття патріотизму молодших школярів.....	51
Гордієнко Т.В. Використання квест-технологій в початковій школі.....	54
Гудима Л.В. Формування громадянської компетентності у молодших школярів на уроках "Я у світі".....	56
Гуркова Т.П. Аналіз різних підходів до класифікації інформаційних умінь.....	58

Демченко Н.М., Голуб Н.В. Педагогічні умови професійної підготовки менеджера освіти у ЗВО.....	61
Демченко Н.М., Даниленко А.В. Сутнісні характеристики "дослідницької компетентності".....	63
Демченко Н.М., Олефіренко В.В. Місце мультимедійних технологій в системі фахової підготовки майбутніх менеджерів освіти.....	65
Демченко Н.М., Сакун І.Ю. Дослідницькі уміння: теоретичний аспект.....	67
Демченко Н.М., Швачій Д.А. Індивідуальний стиль управлінської діяльності: теоретичний аспект.....	69
Дешко О.О. Проблема готовності вчителів початкових класів до впровадження основ нової української школи.....	71
Дідик О.В., Петренко Л.Б. Академічна свобода - орієнтація на розвиток життєвих компетенцій молодших школярів нової школи. Авторські ідеї та шляхи їх реалізації.....	73
Дічек Н.П. Процеси диференціації у початковій школі незалежної України.....	76
Дмитрієва Л.В. Формування життєвих компетентностей молодших школярів засобами впровадження технології школи діалогу культур.....	79
Довбня Ю.В. Шляхи та засоби національного виховання в початковій школі.....	81
Долгоруک О.П. Використання інтерактивних методів на уроках природознавства як умова підвищення рівня досягнень учнів.....	83
Дроздова К. Є. Критерії та показники сформованості готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів.....	86
Дубровська Л.О., Бобро А.А. Особливості розвитку ціннісних орієнтацій та їх зв'язок з вихованням у молодших школярів.....	88
Дубровська Л.О., Дубровський В.Л., Мовчан В.О. Проблема взаємодії школи та сім'ї у вітчизняній і зарубіжній літературі : історичний аспект.....	89
Дудка С.М. Психолого-педагогічні умови проведення інтерактивних уроків української мови у початковій школі.....	92
Жилінська А.В. Аналіз підручників з літературного читання у роботі над авторською казкою у початковій школі.....	95
Зайчко А.С. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової ланки освіти: фасилітатор, ментор, тьютор, едвайзер.....	98
Зеленкова І.М. Особливості роботи над літературними творами з учнями початкової школи.....	99
Іванова В.С., Киричок Сутність антиципації та її роль в навчальній діяльності школяра початкової школи.....	102
Ігнат'єва А.О. Пізнавальний інтерес як засіб формування мотивації до навчання в умовах нової української школи.....	104
Іванько А.Д., Киричок Читання як навчальний предмет початкової школи.....	106
Івахненко В.О., Богатирьова Л.В. В.О. Сухомлинський про фізичне виховання і здоров'я учнів початкової школи.....	109
Ілляшенко Н.М., Турчин Т.М. Стан проблеми розвитку творчого потенціалу молодших школярів в процесі застосування театралізації на уроках літературного читання.....	111
Іщенко Н.В. Методика розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі вивчення дисциплін освітньої галузі "Мова та література".....	113
Кардаш О.М., Безносюк О.О. Вплив комп'ютерних технологій на психічний розвиток дитини старшого дошкільного віку.....	114

Кіриченко О.М., Киричок І.І. Розвиток творчого потенціалу учнів початкових класів на уроках літературного читання.....	117
Киричок І.І. Розвиток творчих здібностей майбутніх вчителів початкової школи під час вивчення курсу "методика навчання літературного читання".....	120
Кобзар Л.В. Сучасні підходи до рівнів сформованості патріотичної вихованості молодших школярів.....	123
Коваленко Є.І. Формування дослідницьких умінь у майбутніх вчителів початкової школи.....	124
Коваленко Н.М. Педагогічні умови формування пізнавального інтересу молодших школярів.....	127
Колесник Л.І. Екологічне виховання молодших школярів на уроках природознавства у початковій школі.....	128
Колесник О.М. Окремі аспекти формування професійного іміджу керівника загальноосвітнього навчального закладу засобами само презентації.....	129
Колодяжна І.Г., Киричок Розвиток уяви молодших школярів при вивченні фольклору.....	131
Кононенко В.С. Формування культури поведінки молодших школярів: теоретичний аспект.....	134
Косович Н.М. Діяльність вчителя з формування поняття "нерівність" в початковому курсі математики.....	136
Космина О.В. Інноваційні технології в початковій школі.....	138
Котельницька Є.О. Педагогічні умови успішної реалізації завдань екологічного виховання учнів початкових класів.....	141
Кравець Н.П., Яцемірська Т.П. Сторітеллінг на уроках літературного читання у роботі з учнями, які мають порушення інтелектуального розвитку.....	143
Кудлай О.В. Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера і шляхи її застосування в сучасній початковій школі.....	145
Кулажко М.А. Інноваційні підходи до навчання й виховання в початковій школі.....	148
Куц І.Ю., Шевчук М.О. Ключові компетентності як універсальна базисна основа формування особистості.....	151
Маслак М.В. Діяльнісний підхід навчання математики в початковій школі.....	153
Медвідь В.Р., Безносюк О.О. Особливості підбору та використання інтерактивних методів навчання у закладах дошкільної освіти.....	154
Мешкова А.В. Дослідницька діяльність молодших школярів як творчість та основа формування дослідницьких умінь.....	157
Міненко А.О., Чередниченко Ю.А. Технології дистанційного навчання у формуванні громадянської компетентності майбутніх вчителів початкової школи.....	159
Мороз Л.П. Особливості методики компетентнісного навчання молодших школярів "шість цеглинок".....	162
Нідзельська О.С., Добридень А. В. Використання інтерактивних методів виховання в позаурочний час учителями початкової школи.....	165
Ніколаєнко Л.І. Упровадження словесних методів навчання з метою розвитку музично-творчих здібностей дітей 6-7 років.....	166
Олабіна І.В. Формування почуття відповідальності у молодших школярів.....	168
Падун Н.О., Яременко Я.В. Особливості сучасного уроку у системі особистісно-орієнтованого навчання в початковій школі.....	170
Пархоменко Н.Ю. Формування навичок учнівського самоврядування учнів початкових класів.....	172

Кравець Н.П.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психокорекційної педагогіки
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
Яцемірська Т.П.,
методист ДНЗ-ЗНЗ першого ступеня НВК "Лелека",
м. Київ

СТОРИТЕЛЛІНГ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У РОБОТІ З УЧНЯМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У концепції "Нова українська школа" сучасна українська школа розглядається як школа компетентностей, тобто учителі з процесу передачі готових знань учням спрямовують роботу на процес здобуття їх, насамперед на розвиток креативного мислення і творчих здібностей. Стосується це й учнів із порушеннями інтелектуального розвитку, успішність навчання яких залежить від сформованості умінь спілкуватися. На значення мистецтва володіння словом свого часу вказував відомий український вчений, педагог-новатор В. Сухомлинський, столітній ювілей якого відзначаємо у вересні цього року. Василь Олександрович розглядав словесну творчість як могутній засіб розумового розвитку людини [6]. З огляду на це на початку навчального року ми діагностували другокласників з порушеннями інтелектуального розвитку на предмет володіння знаннями й уміннями з літературного читання. Адже від сформованості навички читання, володіння уміннями слухати, сприймати й розуміти чуже усне або писемне мовлення, продукувати власне залежить успішне засвоєння знань та умінь не лише з літературного читання у молодших класах та з української літератури в старших класах, а й успішне оволодіння навчальним матеріалом з усіх предметів. До експерименту залучили 15 другокласників. Насамперед перевірили стан усного мовлення учнів: лексичний і синтаксичний рівні, рівень тексту. Перевірка засвідчила про значні мовленнєві порушення у дітей. Зокрема в усіх досить обмежений словниковий запас, школярі послуговувалися переважно побутовою лексикою; 37% учнів відповідали простими непоширеними реченнями з двох-трьох слів на запитання щодо прочитаного чи прослуханого матеріалу; лише 11% намагалися відповідати на запропоновану тему, використовуючи лексику з прослуханого чи прочитаного. Усі зі значними труднощами вступали в діалог щодо сутності прочитаного тексту. 87% учнів мали порушення звуковимови, дикції, темпу мовлення. Учні знали букви, але в процесі читання переважали побуквений і повільний поскладовий способи; також повторювали початок та закінчення слів, недочитували кінець слів, що негативно впливало на якість читання і розуміння прочитаного матеріалу. Неможливим ставало повноцінне спілкування дітей з учителем щодо матеріалу, який опрацьовувався, оскільки для даної категорії школярів спілкування - складний творчий процес, якому потрібно навчати, а учні часто не розуміли сутності почутого чи прочитаного мовлення. Водночас звернули увагу на поведінку дітей, від стану якої також залежить успішність сприймання навчального матеріалу, його розуміння, усвідомлення та відтворення. Результати спостереження засвідчили: учні на уроках організовані, але внаслідок недостатньої сформованості навички читання, умінь усного діалогічного й монологічного мовлення, фонетико-фонематичних порушень часто відволікалися, увага розсіювалася, що негативно впливало на отримання інформації та її відтворення. З метою корекції мовленнєвих порушень у другокласників, розвитку усного діалогічного й монологічного мовлення, формування умінь спілкуватися, насамперед сприймати чуже мовлення та продукувати власне на уроках літературного читання, ми використали сторітеллінг, зважаючи на те, що діти з порушеннями інтелектуального розвитку, як і їхні однолітки з типовим розвитком, люблять слухати цікаві, захоплюючі історії, які впливають на когнітивну, емоційну та вольову сфери, підвищуючи рівень концентрації уваги,

розвиваючи й коригуючи сприймання, спостережливність, діалогічне й монологічне мовлення, уяву, мислення, пам'ять. Сторітеллінг як технологію продукування історій охарактеризовано в роботах ряду зарубіжних та вітчизняних спеціалістів, зокрема Д. Амстронга, С. Баканової, М. Далецької, А. Сіммонс, Г. Гич, Л. Зданевич, К. Крутій, М. Василюшиної та ін.

Нашою метою було навчити дітей самим створювати й розповідати історії. Враховували, що учні з порушеннями інтелектуального розвитку не можуть і не навчені сприймати чуже мовлення так, як це роблять дорослі, оскільки в дітей ще не сформована навичка сприймання. "Щоб сприймання було якісним, потрібно, щоб дитина розуміла й усвідомлювала те, що сприймає. Без спеціальної фіксації дитячої уваги на слові, засвоєння буде поверховим, частковим" [3, с.24]. Формування мовленнєвих умінь - складний і довготривалий процес, який передбачає роботу над засвоєнням лексичного запасу рідної мови, над реченням і зв'язним висловлюванням та продукування його [2, с. 4]. К. Крутій і Л. Зданевич вказують, що використання в практиці роботи технології сторітеллінга "мотивує вихованців до навчальної діяльності, пізнання нового, усвідомлення мети своєї діяльності, а також сприяє їхньому загальному розвитку. Зникає сором'язливість, діти стають більш активними"

[4, с. 6]. Як інноваційну методику формування комунікативної компетентності школярів розглядає сторітеллінг Г. Гич, на думку якого сторітеллінг допоможе учителю формувати мовну компетентність учнів через впровадження у навчальний процес методів, завдяки яким учні вчать слухати й говорити [1, с. 189]. За А. Сіммонс у процесі сторітеллінга слухачі вчать творчо мислити, виділяти головне і другорядне, зв'язно висловлювати власні думки [5].

Проаналізувавши літературу, ми виділили функції сторітеллінга щодо уроків літературного читання у роботі з учнями з порушеннями інтелектуального розвитку: корекційна, інформаційна, комунікативна, організаційна, рефлексивна, мотиваційна, виховна. Враховуючи функції, визначили завдання сторітеллінгу: формування умінь слухати і сприймати чуже мовлення; корекція і розвиток мислення, усного діалогічного і монологічного мовлення в процесі дотримання індивідуального підходу до учнів; удосконалення читацької діяльності, формування культури читання, виховання толерантності, взаємодопомоги; подолання одноманітності уроків. Завдяки сторітеллінгу є можливість широко дотримуватися принципу індивідуального підходу з метою розвитку й корекції усного мовлення у школярів

Формувальний експеримент проходив у три етапи. Щоб активізувати учнів до слухання, протягом першого етапу експериментатор сам придумував і розповідав історії на основі різноманітних ситуацій, що стосуються школярів, наприклад ситуація: "День народження у ...". Тому на кожному уроці 3-4 хвилини учні слухали розповідь про майбутнє святкування дня народження будь-кого з них, а майбутньому імениннику пропонувалося подумати і вказати досить цікавий і бажаний для нього момент, який би мав відбутися на дні його народження. Кожна історія обов'язково закінчувалася щасливо. Емоційна розповідь експериментатора захоплювала школярів, навіть діти зі спектром аутистичних порушень почали виявляти увагу до розповіді, оскільки вони насамперед ставали героями історій, незважаючи на дійсний стан їхньої поведінки, знання й здібності. На другому етапі, коли другокласники навчилися слухати чуже мовлення, намагалися самостійно відповідати на запитання щодо прослуханого, особливо учні з легкою розумовою відсталістю, їм пропонували прослухати початок захоплюючого невеличкого твору-мініатюри та продовжити його так, щоб героями ставали самі учні, а їхня розповідь закінчувалася інтригуючи й щасливо. Протягом першого і другого етапів формували вміння слухати чуже усне мовлення або читати уривок з оповідання, сприймати, розуміти й усвідомлювати смисл сприйнятої інформації. Адже, щоб сприймання було якісним, необхідно розуміти й усвідомлювати те, що сприймається. Без спеціальної фіксації дитячої уваги на слові засвоєння буде поверховим, частковим [3]. З цією метою використали оповідання з підручника "літературне читання" (автор Н. П. Кравець), які другокласники читали на уроках літературного читання: "Пихатий півень" В. Сухомлинського, "Новий м'яч" О. Буценя, "Високо літає та низько сідає"

Н. Хапкіної та ін. На третьому етапі пропонували дітям лише теми історій, а учні самостійно придумували власні історії - цікаві кінцівки оповідей. Спочатку власні придумані історії розповідали учні з вищим рівнем розвитку пізнавальних можливостей і збереженим мовленням. Діти з нижчим рівнем розвитку пізнавальних можливостей та зі множинними мовленнєвими порушеннями теж почали проявляти активність. Щоб зацікавити спілкуванням, використали фреш - звертання до персонажів ілюстрацій, у процесі якого учні придумували власні цікаві діалоги, які сприяли розвитку діалогічного мовлення, збагачували його етикетною лексикою, активізували дітей до спілкування й читацької діяльності.

Отже, використання на уроках літературного читання у роботі з учнями з порушеннями інтелектуального розвитку інноваційних технологій навчання - сторітеллінг та фреш - сприяє корекції психофізичних порушень, формуванню комунікативних умінь, та вихованню учнів як активних читачів.

Література:

1. Гич Г. М. Сторітеллінг як інноваційна методика формування мовленевої компетентності учнів ЗНЗ // Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського: Педагогічні науки: збірник наукових праць / за ред. А. Л. Ситченка. - Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. - № 4 (5) грудень, 196 с. - С. 188 - 191.
2. Кравець Н. П. Розвиток мовлення в учнів молодших класів допоміжної школи на уроках читання та української мови: Навчально-методичний посібник. - К.: А. С. К., 1999. - 127 с.
3. Кравець Н. П. Сформоване мовлення - успіх у навчанні // Дошкільне виховання, 1999. - №7. - С. 23-24.
4. Крутій К., Зданевич Л. Сторітеллінг: мистецтво розповідання: як зацікавити й мотивувати дітей // Дошкільне виховання, 2017. - № 7. - С. 2-6.
5. Симмонс Аннет. Сторителлинг. Как использовать силу историй // ред. А. Анвара. - М.: "Манн, Иванов и Фербер", 2012. - 271 с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори у 5. т. / ред. кол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін. - Т.5. - К.: Рад. школа, 1977. - 639 с.

Кудлай О.В.,

студентка ІV курсу філологічного факультету
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

ТЕОРІЯ МНОЖИННОГО ІНТЕЛЕКТУ ГОВАРДА ГАРДНЕРА І ШЛЯХИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Новий Державний стандарт початкової освіти націлює педагогічну спільноту на всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб [6]. Цим пояснюється актуальність нашого звернення до теорії множинного інтелекту (далі - ТМІ) американського вченого Говарда Гарднера, дослідження якої та застосування в педагогічній практиці може мати важливе значення для оптимізації процесу навчання в початковій школі.

У своїй теорії Г. Гарднер виходить із того, що люди наділені не одним, а кількома відносно автономними інтелектами, з-поміж яких він виокремив лінгвістичний, просторовий, логіко-математичний, музичний, тілесно-кінестетичний, особистісний, міжособистісний.

Через двадцять років після появи першого видання книги "Структура розуму: теорія множинного інтелекту", учений доповнив цей перелік восьмим видом інтелекту - натуралістичним. Автор ТМІ також вважає, що варто приділити увагу дослідженню екзистенціального, духовного, емоційного і сексуального інтелектів. Ще пізніше, у передмові до нового видання "Frames of Mind", до тридцятиріччя книги, Гарднер говорить про цифровий (digital) інтелект [1, с.9]. Таким чином, учений наголошує на важливості врахування не тільки

Наукове видання

Упорядник
БІЛОУСОВА Надія Валентинівна

За загальною редакцією
КОВАЛЕНКО Євгенія Іванівна

**ПОЧАТКОВА ОСВІТА:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої Дню початкової освіти*

19 жовтня 2018 р.

Технічний редактор - І. П. Борис
Верстка, макетування - О. В. Борщ

Книга друкується в авторському редагуванні

Підписано до друку 29.10.2018 р.	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Times	Обл-вид. арк. 24,48	Електр. вид-ня
Замовлення № 298	Ум. друк. арк. 15,7	

Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^а
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
vidavn@ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.